

МѢСЕЧНО ИЛЛЮСТРОВАННО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ

Год. VIII.

Юлий 1899.

Брой 7.

„МЕЖДУ БЕЗБОЖНИЦИ“*)

Наскоро имаме случай да прочетемъ една твърдѣ интересна книжка подѣ горното заглавие. Въ въведението авторътъ, Професоръ Д-ръ А. Шилтовъ дава твърдѣ интересни свѣдения относително възгледоветѣ на нѣкой отъ най-ученитѣ доктори въ днешно врѣме за материализма и задгробния животъ, които възгледи ний цитираме тукъ:

„Прѣди 30-40 години трудно бѣше да се разчита на успѣха въ интеллигентното общество отъ издавани съчинения съ философско и религиозно-правствено съдържание, понеже умоветѣ се намираха подѣ неотразимото влияние на материалистическото училище, а не както сега, когато се забѣлѣзва голѣмъ прѣвратъ въ мировъзрението на образованитѣ класове отъ общества. Въ едно врѣме, както у насъ, така и задъ граница вѣрующитѣ—интелигентни бѣха малко, но сега ученитѣ и образованитѣ хора почнаха, единъ слѣдъ други, да прѣминаватъ отъ лагера на материалиститѣ въ лагера на вѣрующитѣ хора.“

Относително възгледоветѣ на нѣкои доктори за задгробния животъ ето що казва авторътъ:

„Единъ отъ професоритѣ на психиатрията неотдавна въ встъпнителната си лекция произнесе между другото приблизително слѣ-

дующитѣ думи: *‘въ душевнитѣ болѣсти психическото начало не изчезва, защото остава усѣщаніе и съединено съ него съзнание; тукъ се нарушава мисленіето и то само материалната негова частъ’*. Другъ професоръ по медицината въ надгробното слово посветено на прѣждеврѣменно умрѣлия другаръ каза въ заключение, *‘до виждане, драгий ми приятелю, въ бѣдѣния задгробенъ животъ’*. Надъ гроба на неотдавна умрѣлия докторъ Фрайковски — този идеаленъ чловѣкъ, нареченъ другаръ на бѣднитѣ и нещастнитѣ, професоръ отъ Харковския университетъ П. А. Яениски, въ надгробното слово въ заключение, каза: *‘прости незабравимий другарю, до виждане въ бѣдѣния животъ’*; а сега като се покланяме на твоя прахъ, възнасяме горѣщи молитви къмъ Всенщния за упокоение душата ти срѣдъ праведницитѣ’. Какви много знаменателни думи въ устата на ученитѣ! Едва ми бѣше възможно да се чуе нѣщо подобно прѣди 30—40 години отъ ученитѣ, а особено отъ докторитѣ. Появяването въ края на сегашното столѣтие, както у насъ, така и задъ граница, на вѣрующитѣ учени, азъ считамъ за прѣдзнаменување на бѣдѣния XX вѣкъ!“

Като говори за прѣдразсѣждѣнитѣ на ученитѣ авторътъ свършва въведението на тази крайно интересна книга съ слѣднитѣ думи:—

„Всѣкога прѣдставителитѣ на науката сж отхвърлели и сж се смѣли надъ всички

*) Между Безбожници. Записки на Докторъ—Философъ. Превелъ отъ Руски: Хр. В. В-въ. Пловдивъ, 1899.

нови открития и изобретения. Така напр., тѣ отхвърляха отъ начало възможността за устройството на телеграфитѣ, желѣзнитѣ пѣтища, отхвърляха сѣществуванието на метеоритѣ, едва ли не повече отъ половина вѣкъ отричаха сѣществуванието на микробитѣ, възпроизвежданието отъ фонографа звуковетѣ на челоуѣческата рѣчь тѣ считаха вътрешно изявяване на диявола и пр. И въ всички тѣзи случаи учениитѣ прѣтърпѣха поражение въ най-новитѣ врѣмена, и въ осмѣяния животенъ магнетизмъ, който подъ названието хипнотизмъ получи въ науката право на гражданство. Таково право на гражданско се очаква несъмнѣнно въ близкото бѣдѣще, може би въ началото на XX вѣкъ за телепатията и други свѣрхчувственни психически явления. И само тогава, на нашата планета, въ сърдцата на хората, ще загрѣе огнѣтъ на безсмъртието, и невѣрующата частъ отъ челоуѣчеството ще заживѣе новъ животъ съ пълно упование за безсмъртието на душата и въ задгробния животъ". . . .

Мѣченицитѣ на „Младия Китай.“

Прѣобразователното движение въ Китай, което се тѣй нещастно прѣкрати на 23-й миналий Септемврий, бѣше удивително въ три отношения, именно въ християнския си характеръ, въ бързината си и въ обширността на своя обсеѣгъ.

Малко нѣщо прѣди, но особено отъ Японската война насамъ, имало е „Младо-Китайска“ партия, разнообразно прѣдставлявана отъ разни прѣобразователни (реформаторски) общества на всѣкадѣ изъ Китайската Империя. Тѣй като твърдѣ малцина, въ сѣщностъ, отъ членовитѣ на тѣзи общества сѣ знаели да четатъ Английски, то повечето отъ тѣхнитѣ познания за нови и по-добри способности тѣ сѣ придобивали отъ прѣводи и оригинални списания на мисионери. Тѣзи списания доказвали, че роформитѣ не могатъ да бѣдатъ трайни, ако не сѣ морални и духововни както и материални. Мнозина отъ прѣобразователитѣ, особено отъ обезглавенитѣ, били въ сѣщностъ християни, само че не се наричали такива; и нѣколцина отъ прѣобразователитѣ, отъ печалната революция насамъ, сѣ попросили да приематъ крѣ-

щение, а пѣкъ други усърдно изпитватъ Християнската вѣра. Прѣди революцията Императорътъ и неговитѣ свѣтници разисквали въпроса не е ли добръ да се усвои евангелското християнство като религията на Китайската империя.

Колкото за бързината на движението, ако и да сѣ били приготвени много умове, главно чрѣзъ прочитането книгитѣ и списанията на Обществото за Християнската Книжнина, и книгитѣ на Мисионерското Възпитателно Общество, пакъ не сѣ биле земани много стѣпки напредъ, до когато Императорътъ не се заобиколи отъ свѣтници принадлежащи на разнитѣ прѣобразователни общества, които по желанието на Императора бѣха дошли въ Пекинъ, прѣпорѣчени отъ най-първитѣ вицецрали, губернатори и цензори на империята; и това бѣше малко прѣди революцията, макаръ и нѣкои отъ долуизложенитѣ укази и да сѣ били издадени прѣди да образува Императорътъ прѣобразователния си кабинетъ.

Обширността на обсеѣга на промѣната може най-добръ да се прѣмѣри отъ чудеснитѣ укази, които сѣ били издадени набързо единъ слѣдъ други отъ младия императоръ, който отъ сърдце се бѣше прѣдалъ на прѣобразователното движение за въ полза на своитѣ четири стотинъ милиона подданица. Кой да е отъ тѣзи укази, единично земенъ, би покрилъ съ слава Императора, който го е издалъ.

Главнитѣ укази сѣ слѣднитѣ:

1. Указъ за унищожение системата за изпититѣ, що е била въ сила прѣзъ послѣднитѣ петъ стотинъ години.

2. За отваряне университетъ, въ който да се учатъ Западно-Европейскитѣ науки въ Пекинъ.

3. За уреждане прѣводачно бюро, чрѣзъ което да се прѣвеждатъ на Китайски книги по Западно-Европейскитѣ науки.

4. За отваряне Патентово Писалище за насърдаване всичко що е ново и полезно.

5. За покровителствуване Християнството безъ по-нататѣшни избѣгвания.

6. За да се направи прѣобразователния вѣстникъ — *Китайски Прогресъ* — официаленъ органъ на Правителството.

7. За унищожение безполезни служби тѣй въ Пекинъ както и въ провинцитѣ.

Когато се узна, че ще стане държавния у-

даръ, нѣколцина отъ прѣобразователитѣ помолили единъ християнски мисонеринъ Благ. Т. Ричардъ, секретаръ на Християнското Книжовно Общество въ Китай, който билъ тогачъ въ Пекинъ, да посрѣдничествува прѣдъ Британското и други посолства за да употребятъ влиянието си и избавятъ Императора и прѣобразователитѣ. Той сторилъ това но напраздно. Както въ случая съ горкия Критъ, Силитѣ гледали една на друга, и тѣй се пожертвувалъ блалородния животъ на мнозина, други били придудени да бѣгатъ за живота си; нѣколцина били хвърлени въ тъмница до животъ, нѣколцина заточени, а други деградирани, тѣй че никога вече да не могатъ да принесатъ полза на своето отечество.

Да кажемъ сега нѣколко думи за по-главнитѣ водители на това движение. Най-първиятъ отъ тѣхъ Канг-Ен-Вей е ималъ най-интересна кариера до сега. Въ ранния си животъ той е билъ рѣшително противенъ на чужденци, до като се запозналъ съ нѣкои чужденци, и почналъ да чете чуждестранни книги (на Китайски), и да посѣщава чуждестранни поселения, и тогачъ станалъ приятель на чужденци и Християни. Той е авторъ на новъ коментаръ върху Китайскитѣ класици, който трудъ му спечелилъ титлата „Модерниятъ Мждрецъ“, и понеже неговътъ коментаръ се основава на отцевството Божие и на братството на народитѣ, то той се явява като единъ отъ най-виднитѣ реформатори въ Китай. Когато пожелалъ Китайскиятъ Императоръ да има нови съвѣтници, Канг-Ен Вей е билъ силно прѣпоръчанъ отъ нѣкой високо поставени личности.

Когато узналъ Императорътъ, че се готвяла революция, той прѣдупрѣдилъ Канга да напусне Пекинъ. Но Кангъ никакъ не знаеялъ, че била изпратена телеграфическа заповѣдъ въ Чефу, (гдѣто спиралъ параходътъ за нѣколко часа), отъ партията на императрицата вдовица да бжде той веднага арестуванъ и умъртвенъ. Въ честитото си незнаяне, той излѣзълъ спокойно на Чефу, разходилъ се спокойно, купилъ си нѣкой нѣща и по-крайбрѣжието си набралъ морски чурупинки. Чудесното провидение го защитило. Тао-таятъ (управителътъ), комуто била адресирана телеграмата, отсѣкствувалъ отъ дома си (той билъ въ Кияо-

Чао, новата Германска колония), и билъ отнесълъ шифрата съ себе си, тѣй че неговитѣ секретари не можли да прочетатъ телеграмата.

Сжщо и Шангайскиятъ Тао-тай билъ получилъ заповѣдъ за неговото арестуване и незабавно умъртвяване. Но до това врѣме извѣстие за неговата опасностъ пристигнало до неговитѣ приятели, членове на Шангайското Прѣобразователно Общество, и послѣднитѣ съ помощта на Британскитѣ консули, го прѣкаралъ на Вусунгъ — при устието на рѣката Хуамду, на която е разположенъ Шангай — въ единъ Английски параходъ, който го отвелъ въ Английското владѣние Хонконгъ. Само когато се установилъ въ Английския параходъ, се научилъ той за голѣмата опасностъ, отъ която билъ избавенъ. Той е сега въ Япония съ нѣколко други прѣобразователи, които сж били изложени на сжщата опасностъ.

Между послѣднитѣ е Лиянг-Чи-Чау. Той билъ високо прѣпоръчанъ отъ Чанг-Чи-Тунгъ, падкралъ на Централния Китай, за съвѣтникъ на младия императоръ. Той е много ученъ Китаецъ, ималъ е много сношение съ секретаря на Китайското Общество за Християнска Литература, и билъ редакторъ на в. „Китайски Прогресъ“, който прѣдн *държавния прѣзратъ*, билъ нѣколко врѣме органъ на Правителството. Подкралътъ Чангъ-Чи-Тунгъ билъ заплашенъ съ уволнение, и даже съ смъртъ, зъ дѣто прѣпоръчалъ такъвъ радикаленъ прѣобразователъ като Лиянга. Лиянгъ билъ на сърдце Християнинъ около три години. Той отлагалъ приемането си въ християнската черква за да има повече влияние да привлече и други съ себе си за да изповѣдватъ явно убѣжденията си, когато се по-добрѣ узнаятъ принципитѣ на Християнската религия.

Ванг-Канг-Ниенъ, бившиятъ подредакторъ на в. *Китайски Прогресъ*, е сжщо единъ отъ осемтъ прѣобразователи, които сж сега безопасни въ Япония.

Тан-Це-Тунгъ, единъ отъ шестимата заклани на фаталния 16/28 миналий Септемврий, е синъ на Хупирския губернаторъ, който е билъ сваленъ отъ чина си по причина на участието, шо синъ му зелъ въ прѣобразователното движение. Мащихата и единъ отъ братията на Тана били членове

на Християнската черква около една година. Токо прѣди да бѣде арестуванъ, Танъ изказалъ своята готовност да прѣтърпи смъртъ за такова добро дѣло, и прѣди да бѣде обезглавенъ, той прѣдупредилъ своитѣ съдици, (ако заслужаватъ това име онѣзи, които осѣдили тѣзи шестимата на смъртъ безъ съдъ), че за всѣка глава що падне, хиляди други ще се подигнатъ за да продължатъ доброто дѣло. И той билъ въ сѣщность Християнинъ, само че не носилъ името.

Канг-Кван-Рипъ е братъ на Канг-Ен-Вей, и той устрѣденъ прѣобразователъ. Той е билъ единъ отъ шестимата обезглавени на 16/28 миналий Септемврий-

Лян-Шно билъ младъ момъкъ на двадесетъ и шестъ години. И той билъ благоприятенъ на Християнството и билъ сгоденъ за дъщерята на единъ чиновникъ, която била ученица въ едно Християнско дѣвическо училище за дѣвици отъ висшата класа и много любима отъ мисионерскитѣ, които били нейни учители. Тя била у дома си прѣзъ лѣтната ваканция, когато получила извѣстие, че *годеникътъ ѝ* билъ обезглавенъ. Веднага и тя се самоубива.

Тѣй като кръвта на мъченицитѣ е всегда била сѣмето на черквата, то нека се надѣемъ, че тѣзи шестима не ще да сѣ умрѣли папраздно, но че тѣхната кръвъ ще бѣде сѣмето за бѣдѣща жетва, за едно прѣобразование, което ще бѣде постоянно, защото е основано на здравата основа на Божията вѣчна истина.

М. Р.

Нравственото Състояние на Римлянитѣ въ врѣмето на Сенека.

(Продължение.)

„Защото той е билъ единъ забѣлѣжителенъ сенаторъ на римския народъ“, забѣлѣзва Светий Августинъ, който е запазилъ за насъ този откъслекъ, „той се е покланялъ на това, което е осѣждалъ, той вършилъ това, което не одобрявалъ, той обожавалъ това, което укорявалъ.“

Може ли да бѣде друго нѣщо по-празно и безсърдечно отъ колкото това? Има ли друго нѣщо, което може по-сигурно да подкопае същинскитѣ основи на нравственостъ-

та, отъ колкото публичното държане на такова едно нѣрване, което отдавно е прѣстанало да изразява съгласието и даже почитанието на своитѣ припознати защитници. Наистина, както Сенека, така и нѣкои отъ попросветенитѣ философи, като видяха лошата страна на суевѣрието, напуснаха го и потърсиха прибѣжище подъ една по-истинска и чиста религия. Лактанций, единъ отъ християнскитѣ отци, казва за Сенека, „той е казалъ много нѣща, като насъ. относително Бога“. Той говори това, което Тертулианъ най-послѣ нарича „свидѣтелството на единъ естествено християнски умъ.“

Но между това какво стана съ простия народъ? И тѣ сѣщо, като висшата класа, се научиха да не вѣрватъ и да изпитватъ силата на старитѣ божества; но понеже умътъ на човѣка изисква единъ видъ религия, на която той да се осланя, тѣ приеха да се покланятъ на всичкитѣ видове чужди и чудни божества, като Изида, Озирида, кучето Анубжсъ, халдейскитѣ магьсници, еврейскитѣ духоизгонители, гърцекитѣ самохвалци и нещастнитѣ скитници свещенници на Кибела, които денъ и нощъ пълняха улицитѣ на Римъ и го заглушаваха съ своитѣ танцови, викания и биения на ориенталскитѣ тамбури. Посѣтителя на развалинитѣ на Помпей и днесъ може да види въ храмътъ статуята на Изида, прѣзъ чиито отворени уста заппалитѣ поклонници слушатъ отговоритѣ на запитващията си. Обаче врѣмената разкриха измамата.

Посѣтителя сега може да види до развалинитѣ на съкровището тайнитѣ сълби, по които свещеникътъ е отивалъ задъ статуята и гробата, която е минавала прѣзъ главата до устата, чрѣзъ която оракула е давалъ отговоритѣ.

Тѣзи врѣмена сѣ биле и врѣмена на безпрѣдѣленъ раскопъ. Когато женитѣ по единъ най-сѣсипителенъ начинъ се надварвали коя по сѣжпи дрѣхы да носи, а мъжетѣ безсѣвъстно, безъ да мислятъ за материалнитѣ си срѣдства и здравие, се впускали въ едене, пиене и осѣдителни удоволствия. Нищо развратно, нищо раскопно римлянитѣ не оставили неусвоено отъ другитѣ рароди. „Изнеженостъта на Сибарида, истъвченостъта на Родосъ и Антиохия, пудрата, пиянството и вѣнценосенето на Милетъ“, всички се намирали въ Римъ. Нѣ-

мало вече старитѣ римски строги обичаи, обноси и себепочитание.

Потомцитѣ на Емилия и Гракхитѣ, па даже и генералитѣ, консулитѣ и преторитѣ на врѣмето се сношавали по единъ най-фамиларенъ начинъ съ най-развалената и развратна класа на Римъ, като вземали участие и въ най-низкитѣ ѣ похождения. Освѣнъ това тѣ вземали участие и въ гладиаторскитѣ борби, въ надпрѣпускването съ колесници и като актьори излизали на сцената. Тѣ до такъва степенъ сж били посветени на кумаря, че на едно хвърляне сж давали съ оки злато и сребро; тѣ сж залагали робитѣ си, имотитѣ си и най-послѣ сами себе си обръщали на роби.

Подъ мраморнитѣ статуи на праѣдитѣ си тѣ правели най-срамнитѣ оргии, като сж мислили, че съ това тѣ сж имъ угрождавали. Маситѣ си правили отъ най-сжпни дървета, а краката имъ отъ злато и слонова кость; покривкитѣ на маситѣ и лѣглата имъ сж стрували по 200,000 лева, а само една масичка е струвала 300,000 лева, което е било цѣната на едно обширно владѣние. „Тѣжко на този народъ,“ казва едно старо изрѣчение, „въ когото една риба струва повече отъ единъ волъ“ и това точно описва положението на Римъ.

Често пжти единъ банкетъ струвалъ една цѣла областъ; мидитѣ за тѣзи банкети сж се донаесли отъ далечни брѣгове, а птичетата отъ Партия и Индия. Гозби сж се приготвявали отъ мозѣцитѣ на фазанитѣ и езицитѣ на славейтѣ. Вителій стапа императоръ само за да насити стомаха си и въ 8 мѣсеца похарчи за едене 200 милиона лева, и Апицій, който живѣлъ въ врѣме на Августа, като изялъ 45 милиона лева отъ петдесетѣхъ си милиона, се самоубилъ, защото не щѣлъ вече да може да харчи съ милиони за едене и пиене. Сенека казва „тѣ едяха и послѣ искусвенно повръщаха, тѣ повръщаха и послѣ едяха“. Но и съ тѣзи факти за развалата на римското общество пакъ не може да се изкаже по-лошото. „Вината имъ сж се донаесли отъ Фалернъ, Хиосъ и Критъ и сж ги пили ненаситно въ златни чаши, пасипани съ бисери и безцѣнни камъни на около“ казва Дьеръ. А Елегабалъ, Сирийскитъ първосвещеникъ, се е къпалъ въ бани пълни съ розово масло. По-нататкъ човѣкъ се чувствува по-без-

силенъ да опише разврата на този периодъ, както той се открива отъ поетитѣ и сатирицитѣ на онова врѣме. „Всичко е пѣлно“, казва Сенека, „съ беззаконие и развала: повече прѣстъпления се извършватъ отъ колкото добрини; страстта за грѣхъ и прѣстъпление е ежедневно по голѣма, а срамотъ за извършването имъ е всѣкой денъ по малкъ . . . Беззаконията вече не сж вършпачъ на тайно: всичко става прѣдъ нашитѣ очи“. За този раскошъ и развратъ тѣ сж продавали и старитѣ си правдини, достоинства, закони и народната си славна свобода. А за развлѣчение и печелене привърженици тѣ сж устройвали гладиаторски игри отъ десетъ хиляди звѣрове, и единъ празникъ се е продължавалъ до 123 дни.

И това врѣме е било въкътъ на грубостта, жестокостта и безчеловѣчнето. Прѣдставленията на гладиаторитѣ и тѣхнитѣ кръвопролитни сражения съ дивитѣ звѣрове, мъченето на плѣнницитѣ, робитѣ и длѣжницитѣ въ подземията на Римъ, публичното горѣне на невиннитѣ християнски мъченици послужили да загрубятъ и увѣрятъ римския народъ. Той ималъ страстно желание къмъ робното богатство, което твърдѣ много спомогна за всеобщия нравственъ отпадкъ, за увеличенето на лѣнността и за развитието гнилостта въ обществото.

Човѣкъ остава зачуденъ, като чете за числото на робитѣ, който римскитѣ богаташи сж държали; до 10,20,100 роби сж биле незначително число за единъ богаташъ. Имало е римляни, които сж държали до 10,000 и 20,000 роби, които сж вършили и приготвявали всичко за господаритѣ си. Но често пжти повечето отъ тѣзи роби стоели празни, биле невѣспитани и ниски въ характеръ. Много отъ тѣхъ, за да придобиели благоволенieto на господаритѣ си, правили сж всевъзможни доношения противъ своитѣ другари роби. Или пѣкъ, както споменахъ, ги забавлявали съ низки шегги и себеподиграване. Но тѣй или инѣкъ, съ всичкитѣ господаритѣ се отнасяли както съ животни. Тѣ можали да ги убиватъ безнаказано за нищо и никакво, а за едно случайно проговаряне, кашляне, кихане и прозяване съ гласъ наказвали ги съ къмшици по голо, догдѣ крѣви потичали отъ тѣхъ. Тѣ трѣбвало да бѣдѣтъ като нѣми прѣдъ господаритѣ и като заковани статуи

да стоятъ прави прѣдъ тѣхъ, до като се тѣ храняли.

Когато една вечеръ Императоръ Августъ вечерялъ въ къщата на Вендия Палиона, единъ отъ робитѣ, който принасялъ храната, спяналъ се и счупилъ кристалната паничка съ ястието. Обзетъ отъ яростъ Вендий веднага заповѣдалъ да се улови момчето и да се хвърли въ езерото, за да бѣде най-мъченически изведено отъ рибитѣ, които той отхранвалъ за своитѣ високи гости. Обаче момчето се изплъзнало изъ ржцѣтъ на своитѣ другари роби и се хвърлило при краката на Цезаря, за да го моли, не да му се упрости смъртното наказание, защото подобно нѣщо въ онова врѣме бѣ немислимо, но за да може да умре отъ по-лека смъртъ. Ако и да си е било обичай на онова врѣме да се мъчатъ и убиватъ робитѣ за подобни прѣстѣпления, Августъ се съжалилъ надъ момчето, възмутилъ се отъ тиранския начинъ на наказанието на Вендия и заповѣдалъ не само момчето да се освободи, но и всичкитѣ му роби, всичкитѣ скѣпи скѣдове на Вендия да се строятъ прѣдъ него и езерото съ рибата да се изпълни. Но и женитѣ не падали по долу отъ мъжетѣ си по своята грубостъ. Сѣщо и тѣ за най-маложки нѣща наказвали робинитѣ си съ силенъ бой. А за единъ нажитъ не добръ поставенъ или за едно неправилно чесане и нареждане косата на матронката е послѣдвало распяване на кръстъ на нещастната робиня. Ако господаря се е случвалъ съ помекъ характеръ и се намѣсвалъ въ полза на робинята, то грубата господарка веднага викала: „Какво! нима една робиня е цѣна колкото едно човѣшко сѣщество?“ При таква обноска и изрѣчения нѣмало е съмнѣние, че между римлянитѣ се е поговорнало, „колкото роби, толкова и неприятели“. Много отъ господаритѣ си лѣгали съ страхъ, а при убиването на единъ господаръ или нѣкого отъ семейство му избивали сж всичкитѣ роби на пострадалиятъ. Това е било държавенъ законъ и много пѣти се е прилагалъ въ врѣме на императоритѣ. Но робството, както видимъ въ случая съ Спарта, Римъ и другитѣ мѣста е влачало слѣдъ себе си и отмъщение. Отдавна, още прѣди 130 години отъ периода на нашия прѣдметъ, когато се е завръщалъ Тиберий Гракъхъ отъ Сардиния прѣзъзапустѣлитѣ

италиянки полета, едва тукъ-тамъ е забѣлѣвалъ свободни хора да се движатъ по тѣхъ. Робитѣ сж биле повече отъ господаритѣ си, и, ако и да сж ги държали въ окови, пакъ притежателитѣ имъ не сж могли да спятъ спокойно, защото всѣкой честолюбецъ е можалъ да ги повдигне на въстание. И наистина тѣкмо по онова врѣме стана първото голѣмо въстание на робитѣ, въ което взеха участие 200000 роби, които съ смъртъ сж отмѣстили за теглилата си на господаритѣ си. Второто въстание е станало въ 103 година. Само въ тѣзи двѣ въстания сж загинали около милионъ роби, отъ които 20,000 сж биле распяжти на кръстъ.

Послѣдствието. Тѣзи врѣмена сж биле сѣщо и врѣмена на дълбока скърбъ. За че ще бѣде послѣдствието таково за римлянитѣ отъ горния животъ нѣма съмнѣние, а за насъ има сериозно поучение. Пропорционално съ раскоша на врѣмето отивала е и мизерията и тѣлесното истъщение на народа. Страстното дирене на удоволствие докарва смъртъ и унижение на римското достоинство.

Всѣкой день се е чувало изъ римскитѣ улици грозната вѣстъ „самоубийство.“ И то между кого? Между висшата класа и самитѣ императори, които располагаха съ огромни богатства, но съ поболени стомаси и мозъци отъ прѣкалено едене и пиене. Тѣ биле съ подпухнали лица, меланхолични и незадоволни отъ нищо, защото нищо нѣмаше да ги подбужда къмъ по-високи идеали и благороденъ животъ. Стоическата философия, както я виждаме прѣдставена въ трагедитѣ на Сенека, не само удобрявала, но и насърдчавала самоубийството. Тѣ мрѣли равнодушно, защото сж нѣмали високи идеали, къмъ които да се стрѣматъ; тѣ мрѣли прѣждеврѣменно, защото вече имъ омръзнало да гледатъ, слушатъ, казватъ и вършатъ сѣщитѣ нѣща всѣкой день; други—защото бѣха истъщили всичкитѣ си тѣлесни и материални срѣдства за удоволствие. А Марселина, единъ младъ и богатъ римски благородникъ, първо се измъчи отъ гладъ, а послѣ отиде и се задуши въ една баня, защото го втрѣсло. Стоическата философия, която сама изповѣдва, че е въ състояние да изцѣри хорскитѣ скърби, възхвалява доброволното самоубийство. Тя никаква помощ и утѣшение не можеше да

даде въ подобни случаи. Въ слѣдующитѣ думи се вижда какви сж биле и едни отъ желаніята имъ на онова врѣме: 'распи ми ржцѣтъ, прикови ми краката, прибий ми кръста и рамената, избий ми жбитѣ; още ако ми се запази живота азъ прѣдпочитамъ да го изгубя; спаси ми живота и ми дай мжки на кръста.' Сенека въ своето 101-во писмо нарича това желание „най безчестно и прѣзрително.“

Такива сж биле въ кратцѣ врѣмената, прѣзъ които е живѣлъ Сенека, и ще бжде несправедливо, ако се каже, че неговитѣ съчинения не сж биле отъ голѣма важностъ за 'онзи народъ, който веднжжъ е билъ справедливъ, здравъ, високонравственъ, кроткъ, въздържателенъ и добъръ завоевателъ за народитѣ, които попадали подъ негова хомотъ, обирали сж ги до истощение, чрѣзъ измама грабежъ и всевъзможни насилія; и то защо? първо за устройството на триумфи, тази пуста суета; сѣтнѣ за кървавитѣ врѣлища на биюцитѣ се гладиятори и звѣрове . . . . Кой е този уменъ и смѣлъ чловѣкъ, който ще се потруди да освободи тѣзи така изродени и отъ себе си поробени римляни; или да би можалъ да направи отъ вътрѣшно поробени хора вънкашно свободни?'

Извънмѣрния раткошъ въ едене, пиене, облѣкло и покжшнина, лошото управление и подкупричеството, ограбването на държавнитѣ общински каси, оголването населението чрѣзъ данъци: поддържанието и насърдачаванieto на робството, доносничеството, готовановството, лѣнността, и прѣзирането на честния трудъ, безбожничеството, тиранията и незачитане личната свобода на другиго сж послужили най-много за падението на великата римска империя отъ колкото други външни сили и влияния.

Отпадъка ѳ е вървялъ постепенно по пжтекитѣ, които ѳ приготвили нейнитѣ управители, вжтрешни разрушители. Още прѣди Цезаръ да мине Рубикона живеницата бѣ заняла републиката. Готитѣ, Вандалитѣ и Хунитѣ, тѣзи сѣверни рояци, довършили само това, което било вече започнато прѣди столѣтия отъ самитѣ римляни. Римлянитѣ продали Римъ и сѣсипали римската империя.

Когато човѣкъ чете тѣзи мрачни стра-

ници отъ римската история и види причинитѣ за паданieto на римската империя и настоящето положение на робитѣ неможе отъ да не се замисли дълбоко върху отговорността си спрѣмо жизненитѣ интереси на своето отечество и неговото младо поколение. Не може отъ да не види какви широки полета се откриватъ въ България за честнитѣ, но дѣятелни и съ възвишени идеали български младежи по всичкитѣ части на българското велико бжджце.

Оставямъ на читателя да сравнява нашето нравствено състояние и клонение съ онова на римлянитѣ и види между какво общество живѣятъ нашитѣ дѣца, бжджцитѣ граждани и гражданки, какво възпитание тѣ получаватъ отъ това общество и какво ний трѣбва да очакваме отъ тѣхъ да вършатъ за себе си и за своето отечество.

Ломъ.

Добри Петровъ.

Апостолъ Павелъ въ Критъ.

Островъ Критъ не занимава много мѣсто въ древната история, но това обстоятелство на да ли е пояснение на изрѣчението: „Честитѣ е онзи народъ, който нѣма история“, но по-скоро се дължи на факта, че безпрѣстаннитѣ распри между Критянитѣ не имъ давали врѣме да участвуватъ въ великитѣ събития на вънкашния свѣтъ. Въ Омировата Одисея ни се казва, че островъ Критъ ималъ не по-малко отъ деветдесетъ града, и ако и повечето отъ тѣзи да сж биле села, пакъ това е голѣмо число за единъ островъ около сто и четиридесетъ мили (230 километра) на дължъ и не много широкъ. Той никога не подпадна подъ властѣта на Македонскитѣ царе било Сирийски или Египетски, и е билъ най-първо завоеванъ отъ Римлянитѣ подъ Цецилия Метелла, който чрѣзъ това придобилъ прозвището Критски Завоеванието било забавено чрѣзъ ревнивата намѣса на Помпея, и не се свършило до прѣди 66 год. прѣди Р. Х., нито можѣлъ Метелъ да държи триумфъ за това свое завоевание до 62 год. прѣди Р. Х., годината слѣдъ съзаклѣтието на Катилина. Римлянитѣ направили Критъ частъ отъ областъта Киринайка въ Африка. Гослѣмо число Евреи сж заселили тамъ, и казва ни се въ втора-

та глава на Дѣяния на Апостолитѣ, че имало и Критяне, когато сж излѣли на Апостолитѣ чудотворнитѣ дарби на Духа Светаго на първата Петдесетница слѣдъ възнесението на Господа нашего. Това вѣроятно е било около 30 год. слѣдъ Р. Х., и тридесетъ години подиръ това, Апостолъ Павелъ, слѣдъ своя въззивъ до Кесаря, е билъ отведенъ плѣнникъ въ Римъ подъ грижата на единъ стотникъ на име Юлий. Като се отвезли въ Адрамитски корабъ отъ Кесария на Мири, Ликийски градъ, плѣнниците били прѣмѣстени въ Александрийски корабъ, който плувалъ за Италия. Вслѣдствие на силенъ вѣтръ, тѣ рѣшили да напуснатъ правия пътъ и да плуватъ по край южната страна на островъ Критъ, който тѣ за първъ пътъ доближили при Салмонъ. Отъ тамъ тѣ плували край брѣга, до гдѣто стигнали до едно мѣсто, което и сега се нарича Добри Пристанища. Не много далечъ въ вѣтрѣшността билъ градътъ Гортина, тогазъ главниятъ градъ въ Критъ, на западъ отъ който се намирала най-високата планина Ида, върхътъ на която е повече отъ 8000 крака надъ равнището на Сръдиземно море.

Малко отвѣдъ Добри пристанища брѣгътъ завива направо къмъ сѣверъ, догдѣто се дойде до едно пристанище нарѣчено тогазъ Финикъ, което пристанище, като се считало твърдѣ годно за прѣзимуване (било вече м. Октомврий, когато обикновено се спирало плуването до пролѣтъта), тѣ рѣшили противъ съвѣта на Апостола Павла, да се опитатъ да стигнатъ до горѣказаното сѣверно пристанище. Но всичкитѣ имъ усилия били осуетени отъ неочаквана случка. Изгърво вѣтрътъ вѣлѣлъ отъ къмъ югъ слѣдъ като минали миса, и сж разтворени платна, тѣ се надѣвали скоро да стигнатъ на Финикъ, когато внезапно се появилъ буенъ вѣтръ отъ къмъ сѣверъ, който вѣлѣлъ съ голѣма сила откъмъ планината Ида; това не е рѣдка случка въ онази мѣстность. Въ днешно врѣме вѣтрътъ се нарича „Мелтемъ“; названието Евроклидонъ, както се дава въ Гръцкия текстъ, е спорно. Въ всѣки случай той имъ съвсѣмъ въспрѣтенствувалъ да пътуватъ къмъ сѣверъ, а върлостъта му била толкозъ голѣма, че не можли да устоятъ срѣщу буйността му, но били тласнати на отворено море и за малко врѣме рискували

да бждатъ изхвърлени на Африканския брѣгъ, гдѣто знаели, че имало много движущи се пѣсѣци.

Най-послѣ, слѣдъ като се оставили на волята на вълнитѣ, тѣ прѣтърпѣли корабкрушение на островъ Малта. Но осталата частъ на Павловото пътуване не влиза въ нашето описание, което се касае само до островъ Критъ. И тъй Апостолъ Павелъ при първото си пътуване за Римъ не е излизалъ на отрова Критъ, освѣнъ ако допуснемъ, че стотникътъ Юлий, който се отнасялъ благосклонно къмъ Апостола Павла, му е позволилъ да излѣзе за малко врѣме на сушата при Добри Пристанища.

Но отъ Посланието въ Титу се учимъ, че великиятъ Апостолъ на езичниците ходилъ въ онзи островъ слѣдъ освобождението си отъ първия си Римски затворъ. Неговитѣ думи подразбиратъ, че той основалъ нѣколко черкви въ Критъ и ги оставилъ подъ грижата на Тита, като го съвѣтъвалъ да допълни организацията на всѣка черква чрѣзъ назначаването презвитери въ всѣки градъ, и да бжде внимателенъ въ тѣхното избиране. Любовта на Апостола Павла къмъ Тита е била толкова голѣма, че въ Второто Послание къ Коринтяномъ той говори за него като свой братъ, и описва скѣрбта що почувствувалъ, за дѣто не можалъ да се срѣдне съ него въ Трояда. Той счита за нужно, когато писалъ Титу да му даде особени наставления съ цѣлъ да го прѣдиде за особенитѣ мѣчнотии, произходящи отъ характера на Критянитѣ. Епименидъ, Критски поетъ, който ходилъ въ Атина въ врѣмето на Солона, характерезира своите съотечественници като измамливи и лѣниви, освѣнъ дѣто сж били прѣдадени и на други пороци. Ап. Павелъ явно загатва, че тази била и неговата опитность; и заради това увѣщава Тита да помни това. Въ всичко великата цѣлъ на единъ Християнски учителъ е тъй да дѣйствува на сърдцата и умоветъ на своето паство, щото да плѣни всѣка мисль да се покорява Христу. „ожидающе,“ както казва Апостолътъ въ своето послание, „блаженната надежда и славното явление на Бога и Спаса нашего Иисуса Христа; който даде Себе Си за насъ да ни избави отъ всѣко беззаконие, и да ни направи чисти, за избранъ за Себе Си народъ, ревнителъ на добри дѣла.“

Къмъ Духовно Неспбужденитѣ.

Неспбужденъ! Уви, о грѣшнике! ако се не събудишъ, безъ друго ще погинешъ!

Неотдавна, една къща, въ която живѣли много хора изгорѣла пощно врѣме. Нѣколко души погинали въ пламъцитѣ. Знаешъ ли причината? Тѣ сж събудили много късно. Тѣй и окончателно непокаяниятъ грѣшникъ ще се събуди — въ много късно! Тѣзи сж страшни думи, дори и по отношение къмъ свѣтски работи. *Много късно! Много късно!* Ти стоишъ на брѣга на една дълбока и бърза рѣка, и видишъ де пада въ нея единъ момъкъ. Той потъва, и слѣдъ малко пакъ излиза надъ водата. Веднага се спущатъ лодки къмъ него; храбри момци напръгватъ силитѣ си по-скоро да го избавятъ; тѣ го хващатъ за косата като излиза надъ водата за последенъ път и изтеглятъ тѣлото му на брѣга; но вече е късно! Диханието на живота го е напуснало. Тѣй и въ много случаи отъ земна опасностъ, единъ самоубиецъ, напимѣръ, се събужда и вижда ужасната истина на своята катастрофа — но се събужда много късно. Грѣшнике, и ти навѣрно ще се събудишъ, билс тукъ на земята или въ вѣчността.

Рано или късно грѣхонетѣ на чловѣка го намиратъ (Числа 32; 26). Може би въ свѣтовенъ позоръ или въздавание. Може би на смъртния часъ. Но безъ друго при Божието сѣдовище. Богатиятъ не се събудилъ когато билъ богато облѣченъ въ багряница и висонъ. Прѣзъ живота си той бѣше въсприелъ своитѣ добрини; но „въ пѣкъла, когато бѣше на мжки, дига очитѣ си“ (Лука 16: 23). Тогазъ той билъ напълно спбужденъ. Можешъ ли да търпишъ мисълта, че ще бѣдешъ спбужденъ отъ грѣхонетѣ си тамъ, дѣто не се дава прощение?

„Часътъ вече настана да се събудимъ отъ сънъ“ (Рим. 13;11). Тѣзи думи сж приложими въ днешно врѣме, както бѣха и въ врѣмето на Апостола Павла. О, да можеха тѣзи думи да стреснатъ всѣки небрѣжливъ читателъ, за да има спасителенъ страхъ отъ смъртѣта и вѣчния гнѣвъ! Ти вървишъ по край една пропасть, и Божията светостъ, правда и истина сж всички противъ тебе. Но пакъ твоятъ оскърбенъ сѣдия, е който продължава да те прѣслѣдва съ вика: „ето сега врѣме благоприятно, ето сега день на спасение“ (2 Кор. 6;2).

Врѣмето е наистина благоприятно. То е Божие врѣме. „Днесъ ако чуете гласа Му, не ожесточавайте сърдцето си“ (Пс. 95;7,8). Утрѣтниятъ день нѣма обѣщание. Утрѣти може да си въ вѣчността. Смъртѣта е изненада хиляди тѣмъ, когато се отлагали покаянието. Безумнитѣ дѣвници не се събудили, догдѣто не чули вика: „Ето Младомъжникътъ иде!“ Гласътъ на архангѣла и трѣбата Божия ще събуди всѣкого, който спи защото „всички ще чуатъ гласа му, и ще излѣзатъ; онѣзи които сж правили добро въ въскресението на живота; а които сж правили зло, въ въскресението на осѣждане“. (Исан. 5;28, 30). Не е ли чудно, дѣто ти можешъ да слушашъ такива думи отъ устнитѣ на Тогова, който толковъ възлюбилъ свѣта, щото умрѣ за него, и пакъ да останешъ нетрогнатъ? Никой чловѣкъ не може разумно да прѣзира „гнѣва на Агнето“. Този който умре въ грѣхонетѣ си, умира за това, защото отхвърля единичката жѣртва за грѣха. Онѣзи ужасни порицания противъ грѣшнитѣ, отъ които тѣ се отвращатъ, да не би съвѣстѣта имъ да се стресне отъ дремката си, излизатъ не изъ устата на едно жестоко, злобно същество, но отъ кроткия и смирения Исусъ, който плаче за изгубени души.

Това трѣбва да бѣде силно съображение, дѣто отъ всичкитѣ съображения що съдържа Св. Писание за вѣчното окаяние, най-страшнитѣ сж онѣзи, що изговориха кроткитѣ устни Исусови. Малко издирване на свещенната книга ще докаже, че това е истина. Изкупителътъ изовори онѣзи заплаивания отъ любовъ, и мисълта за това трѣбва да прѣкъсне съня на лѣнива безопасностъ. Христовитѣ застрашавания сж назначени да те стреснатъ за да напуснешъ грѣховния си животъ и лѣжливото си упование, и тѣй да отворишъ пътъ за Неговото милосърдие. Но Неговото милосърдие се показва на непримиренитѣ само въ сегашния животъ; а пѣкъ твоятъ животъ, драгий читателю, е свършенно неизвѣстенъ.

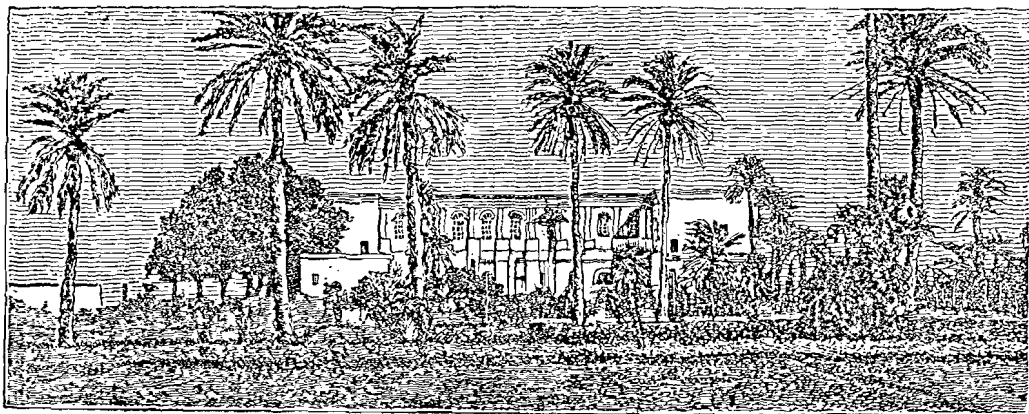
— „Прѣзирашъ ли богатството на Неговата (Божията) благодѣть, търпеливостъ и дълготърпение, безъ да знаешъ, че Божията благодѣть те води на покаяние? А по упорството си и непокаяното си сърдце ти трупашъ на себе си гнѣвъ за въ деня на гнѣва откритието на праведния сѣдъ отъ Бога“.

(Рим. 2;4,5.)

Градъ Хартумъ. Суданъ.

Съ рѣшителната побѣда, която Англичанинътъ Генералъ Кичнеръ нанесе надъ Девшиитѣ миналий Септемврий при г. Омдурманъ, се тури край на омерзната тирания на Халифата въ Суданъ. Нашитѣ читатели помнятъ, че нѣщо прѣди 14 години Англичанитѣ организираха походъ за да подкрѣпятъ нещастния Гордона, който бѣ отишелъ въ гр. Хартумъ да го защитава срѣщу Махдиститѣ, догдѣто пристигнатъ подкрѣпления отъ Англичанитѣ. Тѣзи подкрѣпления пристигнаха късно, и благородниятъ Гордонъ изгуби живота си при прѣземанieto на

трѣбва да се придобиятъ измежду хиледитѣ и милионитѣ, прѣди да се свърши тайната Божия. И нейнитѣ войски, уви, трѣбва да дойдатъ подъ командата на Русия къмъ края на Евангелския вѣкъ и възвръщането на Евреитѣ да населятъ Палестина, дѣлътъ на тѣхното наслѣдие прѣзъ хилядогодишния день. Заради това е отъ голѣмъ интересъ за всѣки Християнинъ да знае това, що се пърши сега въ Китайската Империя, и особено да се пита какви ще бждатъ религиознитѣ резултати отъ възтържествуване политиката за „сфери на влияние“ и на „раздѣлението“. Мнозина отъ дипломатитѣ, особено Английскитѣ, поддържатъ „незави-

Улица въ градъ Хартумъ, Суданъ.

гр. Хартумъ отъ свирепитѣ Махдиститѣ въ 1885 год. Наскоро слѣдъ прѣземанieto на гр. Омдурманъ, столицата на Суданъ и слѣдъ завоеванieto на Судана отъ Англо-Египетската войска миналата есенъ Англичанитѣ рѣшиха да отворятъ Висше училище въ гр. Хартумъ, което училище ще носи името на великия благодѣтель на Суданъ, Гордона който пожъртвува себе си въ този градъ. Картината прѣдставлява една улица въ гр. Хартумъ на рѣката Нилъ.

Китай въ Вѣтхо-Завѣтнитѣ Пророчества.

„Ето . . . и едни отъ Сияниската земя“. (Ис. 49:12).

Китай, или Небесната Империя, както се е наричалъ, естествено прѣдставя много интересни точки за човеческия умъ. Но тази империя прѣдставя особенъ интересъ за всѣки благочестивъ Християнинъ. Тя е библейска земя. Обращенци къмъ Христа

симостъта на Китай съ отворенитѣ врата“ и искатъ да се даде още по-голѣма свобода за проповѣждане на Евангелието и похристиянчването на милионитѣ езичници, населяюци тази обширна империя. Но въпросъ се подига да ли е това сега възможно, колкото и да е похвално, и да ли нѣматъ и Господнитѣ люди да гледатъ въ лице това положение, което навѣрно ще става още по-лошо —

Догдѣто Архангелътъ затрѣби,
Съ най-последниятъ отъ седемѣтъ трѣби.

Както търговската гледна точка не трѣбва да се дѣли отъ Християнската, тъй не трѣбва да се раздѣля и политическата отъ пророческата; защото що е пророчеството, ако не откриването Божията рѣка въ историята? Китай е една отъ библейскитѣ земи, и е билъ начертанъ съ прѣста на Господа Исуса, „Рабътъ на Иеова“, на картата на Неговото царство, че ще има да достави членове за Неговата изкупена Черква.

Стихътъ който сме поставили на чело на тази статийка се намира въ втория отдѣлъ на така нарѣчената Втора Книга на Исаия (глави 40—66). Този отдѣлъ съдържа прѣдсказвания, за които добръ се е казало, че сж отъ най-дълбокъ интересъ за цѣлия човѣчески родъ. Никога не е било това по истина по отношение къмъ Християнската Черква отколкото въ сегашно врѣме. Въ нея (Черквата) Христосъ, Месия, истинскиятъ и идеалниятъ „Израилъ“, (Князътъ чието ходотайство има сила прѣдъ Бога), е централното слънце, около което се въртятъ всички като спътници около своето слънце. Господъ Исусъ Христосъ е прѣдставенъ като единичниятъ Божественъ Рабъ на Иеова, чието служение е като живиятъ коренъ, отъ дѣто има да израсте голѣмо дърво, чиито клонове прѣтоварени съ плодове на „благодатъ и истина“ има да се простратъ дори до Синимската земя; или като източникъ, отъ дѣто има да потекатъ рѣки отъ жива вода до царството на Чинитѣ. Арабитѣ и други Азиатци наричатъ Китай „Синъ“ или „Чинъ“, отъ една династия съ това име. Д-ръ Паркъръ, мисионеринъ въ Китай, казва че Китайцитѣ отъ незапаметно врѣме сж били познати подъ името Чинъ.

Четиридесетъ и деветата глава, въ която се споменува тази чудесна земя, съставлява едно проглашение отъ Самаго Месия, и е едно прѣдсказание за Неговото царство. Самъ Христосъ говори, като отеква това, що му бѣ изявилъ Отецъ, въ далечната вѣчностъ, ако би склонилъ да бѣде Неговъ Рабъ Мисионеръ, да прѣдприеме изкуплението на човѣцитѣ, възрождението на земята, и всемирното възстаповление на всичко. Господъ Исусъ говори като онзи Рабъ на Иеова — не като простъ робъ, който не може да има възнаграждение нито дѣлъ съ великитѣ (Ис. 53;10,12). И Той възвѣстява Своето назначение и рѣшение по отношение къмъ езичниците. Въ това славно служителство на събиране езичници, „други овци имамъ, които не сж отъ този дворъ, и тѣхъ трѣбва да събера“. (Иоан. гл. 10). Китай Има своето мѣсто, но като свѣтски народъ, изъ чиито голѣми множества има да дойдатъ триумфални трофеи за Христа.

Това пророчество за Китай трѣбва да се чете съ видѣливатата на прѣдсказанията въ Езекиила, Даниила и Иоанна, и на нѣкои

отъ Псалмитѣ. Тогазъ се изправя прѣдъ очитѣ ни дневното политическо положение. На сѣверния царъ се е позволило отъ Лорда Солзбъри и други да завладѣе Манчурия и Портъ Артъръ. Това е дѣло свършено и не може да се измѣни. И сега е въпросъ на врѣмето, и това твърдѣ кратко врѣме, когато Русия ще завладѣе Китай, и милионитѣ Монголски ратници ще станатъ клопъ отъ войскитѣ на Княза на Руса, Месеха и Тувала. Желѣзнитѣ пѣтища на Русия и Франция, както на Британния и Германия, вече проникватъ въ Синимската земя (виждъ Ис. 49;11). Русия се приготвява да стори сжщото съ Персия, друго царство назначено да бѣде покорено отъ оная велика Сила. Но желѣзнитѣ и други пѣтища на Русия не сж търговски както Британскитѣ, то естъ, тѣ сж подчинени на военнитѣ. И когато еднажъ тѣзи стари библейски земи паднатъ подъ желѣзната дисциплина на сѣверния царъ, тѣ ще скоро и бързо да стигнатъ и до западнитѣ земи, а особено до оная „Свѣта земя“, дѣто Богъ има да приведе своя старъ библейски народъ, Евреитѣ, къмъ края на Евангелския вѣкъ, когато ще да се е проповѣдвало Евангелието за свидѣтелство на всички народи и ще да се е събрала пълнотата на езичниците.

(Слъдва).

ПОСВЕЩЕНИЕ.

Нѣма дума, която се по-често употребява отъ младитѣ отъ думата посвещение. Тя се тѣй често употребява, щото има опасностъ, че истинското ѣ значение не се всякога оцѣнява. Що точно означаватъ младитѣ Християни — па даже и по-старитѣ — когато говорятъ за посвещение? Какво дѣйствио има врѣхъ живота имъ тѣхниятъ актъ на посвещение?

Посвещението е лична прѣданностъ на Бога. Чрѣзъ това дѣло ние изповѣдваме, че сме се прѣдали на Бога и на Неговото служение. Ние признаваме, че принадлежимъ на Христа, защото Той ни е изкупилъ съ цѣна; и ние казваме, че признаваме да сме Негови, и прѣдаваме себе си на олтаря за да ни употребява Той. Ако нашето дѣло е искрено, ние считаме своя животъ като животъ, който принадлежи Нему. Нашитѣ

рждѣ сж Негови да се употрѣбаватъ въ вършане Неговата работа; и тѣ трѣбва да се пазятъ чисти за Него, и да вършатъ само достойни работи. Нашитѣ устни сж Негови да говорятъ само за Него, да говорятъ само думи, които ще бждатъ Нему угодни. Нашето сърдце е Негово за да храни такива само наклонности, чувства и мотиви, които сж съгласни съ Неговия Духъ и Неговата воля. Нашитѣ нозѣ сж неговни, да ходятъ по Бога и да тичатъ въ Неговитѣ пѣтища. Нашитѣ пари сж Негови, да ги употрѣбаваме за Него. Всичкиятъ ни животъ е Неговъ; ние не сме свои, и трѣбва да живѣемъ за честта и славата на Христовото име.

Но точно, що значи всичко това? Мжчнотията лѣжи въ това, дѣто трѣбва да снемемъ този високъ идеалъ отъ духовнитѣ му и етерни височини и да го приспособимъ въ всѣкидневния си животъ. Ние не живѣемъ на звѣздитѣ; ние живѣемъ на земята, ние имаме работа съ земни нѣща. По-големата частъ отъ нашето врѣме е заето съ това, що наричаме свѣтовни длѣжности. Ние трѣбва да живѣемъ въ чловѣчески отнoшения въ нашитѣ домове, въ обществото, въ сношение съ хората на тържището, на училището и въ развлечения. Какъ да туримъ въ дѣйствие принципитѣ на нашето посвещение въ този земенъ животъ?

Едно нѣщо, ние трѣбва да туряме въ дѣйствие Христовитѣ учения въ всичко, що вършимъ въ всѣкидневния си животъ, въ свѣта, както и въ нашитѣ отношения къмъ Бога. Ако младитѣ сж въ училище, то тѣ трѣбва да бждатъ прилѣжни въ своитѣ уроци, и благи и безкористни въ всичкитѣ си сношения съ своитѣ съкласници и учители. То естѣ, *тѣ трѣбватъ да сж Християни въ училището.*

Въ домашния си животъ тѣ трѣбва да изявяватъ, въ всичкитѣ си отношения съ членопетѣ на своето домоцадие, наклонноститѣ и расположенията, що Христосъ вдъхнува. Тѣ трѣбва да сж смисленни, благосклонни, търпеливи, безкористни, не лесно прѣдизвикани, да не мислятъ зло, готови на всѣко врѣме и по всѣки начинъ да служатъ. Ако сж въ нѣкоя работа или призвание, тѣ трѣбва да изпълняватъ вѣрно и готовно длѣжноститѣ си и никога да се не ползватъ отъ показваната тѣмъ благосклонностъ за да избѣгватъ работа; всѣкога честни и ис-

тинни, всѣкога търпеливи и учтиви. Въ общественнитѣ си отношения тѣ трѣбва да поддържатъ принципитѣ на Християнството като не забравятъ никога, когато се срѣщатъ съ лоши и нечестиви хора, че тѣ принадлежатъ на Христа и сж достойни за Него.

Това не значи, че тѣ трѣбва всѣкога да говорятъ за религия. Има врѣме, когато смѣло трѣбва да се говори за Христа, и има врѣме когато мълчанието, дори и за религиозни работи, е по-добро отъ говорение. Но то значи, че тѣ не трѣбва никога да правятъ нѣщо несъгласно съсв Християнския животъ, нѣщо което би нанесло укоръ на Христовото име.

Едно момиче искало да бжде членъ въ черквата. Пастирѣтъ я попиталъ, какво мисли тя, че значи за нея да бжде Християнка. Тя отговорила: „азъ мисля, че ще значи да върша това, що Христосъ би вършилъ, и да се обхождамъ тѣй, като би се обхождалъ Исусъ, ако бѣше Той малко момиче и живѣше въ нашия домъ.“ Не можеше да се даде по-добръ опрѣдѣление за посветения животъ. Единъ християнинъ е всѣкога християнинъ, гдѣто и да отиде. Той никога не е свободенъ отъ дълга си. Той всѣкога прѣдставлява Христа. Той трѣбва всѣкога да бжде такъвъ какъвто би билъ Исусъ и да струва това, що би струвалъ Христосъ на негово мѣсто.

Една отъ най-общитѣ слабости въ нашето посвещение е старанието да схванемъ мисълта по единъ *извънредно широкъ начинъ*, да направимъ посвещението си веднѣжъ за всѣкога отколкото отдѣлно. За примѣръ всѣка заранъ, като почнуваме деня, ние можемъ да прѣдадемъ себе си на Господа за единъ день, можемъ да попросимъ отъ Него да ни приеме, да ни пази и да ни употреби.

Тогазъ поемаме наредъ своитѣ длѣжности за прѣзъ деня, като чувствуваме, че работата, що вършимъ е Христова работа, и че е слѣдователно света работа.

Ако, прочее, въ Божието проведение, се случатъ прѣкъсвания въ плана ни за прѣзъ деня — чловѣчески нужди, на примѣръ, които изискватъ съчувствие, мислене, врѣме или пари — то трѣбва да ги считаме като откъселекъ отъ служба пратена намъ отъ Бога. Тѣ сж малки части отъ Божията воля, които побъркватъ нашия чловѣчески планъ;

и ние трѣбва да ги считаме за свещенни, и драговолно да ги вършимъ, дори и ако зематъ врѣмето ни, и ни причинятъ затруднение.

Това е посвещение. Никое друго живѣяне не е достойно за името. Ние не можемъ да сме всѣкога на молитва; нито можемъ всѣкога да четемъ Библията; и погрѣшка е да мислимъ, че посвещението има работа само съ тѣзи духовни дѣла и упражнения. То има тъкмо толкозь работа и съ свѣтовните работи на живота, при все че този духъ прави всичките ни длѣжности свети.

Дори и нашите развлечения и удоволствия трѣбва да се считатъ частъ отъ нашия животъ на посвещение. Заради това не трѣбва да вършимъ нищо, което би опозорило Христа. Не трѣбва да отиваме на никое мѣсто, дѣто не бихми желали да ни види Христосъ, че влизаме. Не трѣбва да предприемаме никаква работа, която би ни посрамила, ако се появѣше на вратата Неговото лице.

Религията трѣбва да е естествена; всичко що е неестествено не е Христуподобно. „Кое е любезно,“ е едно отъ Ап. Павловите изрѣчения, съ които, той описва идеалния Християнски животъ. Притворството е твърдѣ грозно. Простосърдечието е бѣлѣгъ на всѣки хубавъ Християнски животъ. Моисей не знаеше, че лицето му свѣтѣше, когато слѣзе отъ гората. Най-истинската, най-божественната доброта *никога не съзнава себе си.*

Истинското посвещение не изисква, щото религията на едно дѣте да бѣде като онази на единъ пълновъзрастенъ мъжъ или на една жена. Една отъ опасностите въ живота на единъ младъ Християнинъ е по тази посока. Той бива наклоненъ да зема идеала си отъ по-стари Християни и да ги подражава. Ние знаемъ що става, ако се постареемъ да отворимъ една розова пѣпка и да ускоримъ развиването ѝ; ние само разваляме пѣпката и не я оставяме да стане хубава роза. Сѣщото е, и когато единъ младъ Християнинъ се старее да е възрастенъ Християнинъ. Очарованието на младия християнски характеръ се разваля, и животътъ се толкозь поврежда, щото нѣма никога да бѣде какъвто би могълъ да бѣде, ако бѣше оставенъ да се развива естествено.

И тъй, посвещението за младите Християни значи разхубавяването, обогатяването, и освещаването на тѣхната младостъ. Самъ

Иисусъ чака тихо тридесетъ години, прѣди да влѣзе въ общественото си служителство. Неговото посвещение Го накара да се покорява на родителите Си, да помага въ дърводѣлския дюгенъ, и да изпълнява обикновенните длѣжности, що му са падали да върши. Не може да бѣде по-високъ примѣръ за младите Християни. Тѣ трѣбва да изпълняватъ длѣжностите, що принадлежатъ на възрастта имъ, като се приготвятъ по този начинъ за по-сериозните отговорности и работи на по зрѣли години.

КРАТКИ БЕСѢДИ.

„Отъ това мнозина отъ Неговите ученици се повърнаха назадъ.“ — Иоаннъ 6;66.

Истинската причина за напуцанieto Христа на „мнозина отъ учениците“ бѣше тази, дѣто не обичаха Неговото учение за Неговата личностъ и Неговото дѣло. Три пѣти ни се казва въ тази глава за роптанието и тѣхната препирня, що бѣха прѣдизвикали Христовите думи измежду онѣзи, които ги чува. (Сравни стихове. 41, 52, 61).

Така е било всѣкога съ истината. Тя отблъсва както и привлича. Колкото по-високо издигаме Христа, толкозь по-вѣрно ще докачимъ онѣзи, които Го непознаватъ. Единъ чистъ чловѣчески Иисусъ, единъ добъръ, мѣдъръ учителъ, единъ правоучителъ не докача никого, но единъ Божественъ Христосъ, какъвто е изложенъ въ тази чудесна глава, който дава Своята плътъ за живота на свѣта, който казва, че е „Хлѣбътъ на Живота“, който дава плътта и кръвта Си за храна на душата, този Христосъ е днесъ, както и въ старо врѣме, съблазънъ за мнозина. Тѣ слушатъ бесѣди, които откриватъ славата и величието на Божественната Му личностъ, и тайната на изкупителното Му дѣло, и се докачатъ отъ тѣхъ, и като онѣзи ранни ученици, напуцатъ Христа и „не ходятъ вече съ Него.“

Думите, що сме избрали за наше размишление, внушаватъ ни една отъ най-неприятните истини на духовния животъ, и една отъ най-трагическите и печалните му дѣйствителности, именно възможността за повръщанieto назадъ, т. е. за връщане назадъ вмѣсто отиване напредъ, за напуцане Христа и изгубване вѣрата и любовта, що

е притѣжавалъ нѣкога вѣрующиятъ. Тѣ „се повърнаха“. Колко често може да да се кажатъ сжщитѣ думи и за днешни ученици Исусови!

Въ една внушителна и поучителна книга издадена прѣди нѣколко години, покойникътъ Хенри Држмондъ ни казва че единъ отъ великитѣ фактове, общи на всѣки животъ е възможността за израждане и отпадъкъ. Иллюстрации (пояснения) за това виждаме на всѣкадѣ. Една прѣнебрѣгната градина твърдѣ скоро не ще дава нищо освѣнъ трѣволакъ. Лѣнивиятъ ученикъ изгубва и малкото учение, що е притѣжавалъ. Недобрѣ храненото дѣте скоро показва знакове на слабостъ. Фактътъ е, че какъвъ да е напръдъкъ е възможенъ само чрѣзъ безпрѣстанна борба. Оставенъ самъ нѣма склонность у чловѣка да прави какво да е движение на напръдъ. Той върви назадъ поестественно отколкото напръдъ.

Всичко това е истина и за духовния животъ. Нѣма неизбѣжностъ въ напръдъка му. Ако не се грижимъ и не бдимъ за него, то той безъ друго отпада. Всѣкога е по-лесно да слизае надолу отколкото да се качимъ на горѣ. Ефеската черква напусна „първата си любовь“. Всѣкога има хора които „се гледатъ назадъ въ погибель“.

Може би, че не е излишно да кажемъ, че показаниага за отпадъкъ на духовния животъ иматъ нужда отъ много внимателно тълкуване, защото е възможно щото единъ знакъ който не означава нищо въ живота на единъ чловѣкъ, да означава всичко въ живота на другъ чловѣкъ. Недобра охота за едене, напримѣръ, може да е само леко неразположение, знакъ за добро здравие отколкото за болестъ, или пъкъ може да е първиятъ знакъ на приближающа смъртъ. Подобно, да земемемъ само едно или двѣ иллюстарции (пояснения) на тази истина въ духовни нѣща, единъ чловѣкъ може еднакъ само въ Св. Недѣля да отива въ черква, и това може да не означава нищо, бидейки чисто невинно и оправдаемо отсъствие, а пъкъ въ другъ случай то може да бѣде явенъ знакъ на отстъпничество. Тѣй сжщо и напушането християнска работа може да не е нѣщо повече отъ невъзможность, по неизбѣжни причини, да служи чловѣкъ, или пъкъ, то може да е, като неразположението къмъ тѣлесно упражнение, знакъ на болестъ.

Добрѣ ще сторимъ да сме по-загрижени за причинитѣ на отпадъка отколкото за знаковетѣ му, защото тогазъ стоимъ на здрава почва. За да изгубимъ живота си, както се вече каза, само едно е потрѣбно, и то е да го прѣнебрѣгнемъ. Нѣма нужда да правимъ нѣщо за да го съсипемъ. Ако нищо не сторимъ, то той тѣй навѣрно ще се съсипе, както се съсипва коя да е прѣнебрѣгнатата работа, или както се навѣрно изгубва нашето здравие, когато се не грижимъ за него. И тукъ именно е най-големата опасность на днешното врѣме. Ние сме всица толкозъ заняти, щото сме въ опасность да сторимъ всичко друго освѣнъ да се грижимъ за духовния си животъ.

Щомъ прѣстанемъ да бдимъ, да се молимъ, да се боримъ, ще почнемъ да губимъ живота, що сме нѣкога имали.

И тогазъ, уви, самитѣ нѣща, които едно врѣме служаха за рѣстенето на живота, ще спомогнатъ за отпадъка му. Умиращото растение намира, че слѣнцосиянието го суши и самата земя го трови, и умирающата душа прѣвърща самата храна на живота въ отрова, до катъ дори поклонението и молитвата само закоравяватъ сърдцето.

Тѣ „се повърнаха“. Богъ да ни избави всички отъ такъвъ край! И ако нѣкои отъ насъ съзнаваме, че съ изминуването на годинитѣ ние се отдалечаваме повече и повече отъ Бога, то нека бѣде днесъ сърдечната ни молитва: „Повърни ми радостта на спасенето Си.“

„Съединявайте кротостта съ мѣдростта. Мѣдростта е крѣпка, кротостта е крѣпка, но кротостта на мѣдростта е всесилна“.

— А. Ридъ.

Навѣрно оная върховна мѣдростъ, която поправя, обличава, и прѣдупрѣждава чловѣка противъ собствената му склонность, не може да бѣде частъ отъ него“.— Фенелонъ.

САВОНАРОЛА.

Джироламо (Иеронимъ) Савонарола, Италиански монахъ, реформаторъ и мѣченикъ, билъ роденъ на 21-й Септемврий, 1452 г. въ Феррара, Италия, и прѣтърпѣлъ мѣче-

ническа смъртъ на 23-й Май, 1498 г. въ гр. Флоренция. Савонарола е единъ отъ реформаторитѣ прѣди реформацията

На Авг. 1, 1491 год. Савонарола почналъ да тълкува Откровението (Апокалипсиса) на Йоанна прѣдъ голѣмо множество слушатели. „Черквата трѣбва да се обнови“, казалъ той; „но прѣди това Богъ ще изпрати строги сѣдби надъ Италия, и то, твърдѣ скоро.“

САВОНАРОЛА.

Той изобличавалъ всички за грѣховѣтъ имъ: „Вашитѣ грѣхове“, викалъ той, „ме правятъ пророкъ. До сега съмъ билъ само единъ Иона, прѣдупрѣждаващъ Ниневия. Но ако не слушате думитѣ ми, ще стана като Еремия, прѣдсказващъ вашето разорение и плачащъ надъ развалинитѣ; защото Богъ ще обнови Своята Черква, и това нѣма да стане безъ кръвопролutie“.

НЕКРОЛОГЪ.

† Иосифъ Рабиновичъ.

На 5-й миналий м. Май се поминалъ въ Кишеневъ Иосифъ Рабиновичъ, който въ продължение на двадесетъ години е проповѣдвалъ Христа на Евреитѣ въ онзи градъ, и чрѣзъ своитѣ книги и брошури и на всичкитѣ Евреи въ пространната Руска

Империя, Иосифъ Рабиновичъ се родилъ на 1837 год. въ Бесарабия. Дѣдо му и прадѣдо му били Еврейски раввини, и той получилъ въ младитѣ си години добро образование. Той изучилъ правото и за нѣколко години билъ успѣшенъ адвокатъ въ Кишеневъ.

Нѣщо прѣди двадесетъ години слѣдъ внимателно изучаване на Новия Завѣтъ Рабиновичъ се убѣдилъ че Христостъ е общаниятъ Мессия и се рѣшилъ да Го проповѣдва на своитѣ съотечественници въ Русия. Това промѣнение въ нѣговитѣ убѣждения станало, когато той билъ въ Ерусалимъ. При завръщанieto си въ Кишеневъ, той веднага почвалъ да проповѣдва Христа на своитѣ съотечественници и да ги умолява да Го приематъ като общания Мессия. Той основалъ Иудео-Християнска община въ Кишеневъ, и построилъ молебень домъ, въ който редовно проповѣдвалъ на слушатели Евреи всѣка Сѣбота.

Ето що казва единъ списатель за негова характеръ и неговитѣ вѣрвания:

„Енергиченъ по характеръ и отъ сърдце желающъ повдигането и напрѣдването, политически, общественно и морално на своя народъ, Рабиновичъ прѣди нѣколко години е билъ познатъ като ревностенъ приятель на реформи между Източнитѣ Евреи. Съ възпитание и прѣдприличивостъ много погорни отъ голѣмото болшинство на своитѣ съотечественници, той е сѣ мислилъ какви мѣрки да употреби за постигане на горѣспомѣнѣната цѣль. Той се запозналъ съ напрѣдвалата философска мисль на Западъ, съ надежда че усвоението ѳ отъ негова народъ ще го подигне на по-висока духовна почва, и по този начинъ ще му оздрави по-високи идеали и по благородни цѣли. Но той скоро се научилъ да се съмнѣва тѣй въ ефективността на срѣдствата както и въ възможността да ги прилага на единъ народъ, когото вѣковни гонения и краенъ консерватизмъ бѣха закоравѣли въ принципи съвсѣмъ противни на тѣхнитѣ традиционни идеи.“

„Той пакъ се опиталъ да отвърне своитѣ съотечественници отъ тѣхното користолоубие, което слѣдъ тѣхнитѣ формални религиозни упражненія, е всеилиниятъ и всеунижающиятъ факторъ въ ума и живота на Източния Евреинъ. Но неговитѣ старания да основе за тѣхъ земледѣлчески колонии,

тъй въ Русия както и въ Палестина, излъзоха несполучливи. Като билъ въ Палестина, убѣждението узрѣло въ него, чрѣзъ независимо изучаване на Новия Завѣтъ по отношението му къмъ Ветхия, че Израилъ направилъ най-фаталната погрѣшка на националния си животъ, и станалъ невѣренъ на своята историческа мисия чрѣзъ отхвърлянето на Христа.

„Това убѣждение за Христа, не като Спасителъ на свѣта, но като изпълнение на старитѣ пророчества, на идеалитѣ и цѣлитѣ на избрания народъ, е централната мисль, около която се върти цѣлото движение. Изказанитѣ отъ кроткия Назарянинъ принципи се признаватъ като принципи, които само могатъ да изпълнятъ сѣдбинитѣ на народа и да му дадатъ възможностъ да постигне цѣльта, за която е билъ отреденъ като избранъ народъ.

„И тъй това се счита за сериозно прѣкъсване нормалното и историческо развитие на Израилъ. дѣто прѣди близу хиляда и деветстотинѣ години този народъ като народъ отказва да приеме тѣзи учения и принципи, които се считатъ отъ всички Християни, и сега и отъ Рабиновича и неговитѣ послѣдователи като законниятъ и единичниятъ правиленъ резултатъ отъ прѣдишното историческо развитие на Израилъ. Изцѣрението на този проломъ е идеалната цѣль на Кишиневскитѣ реформатори, и тѣхната задача е да покажатъ гдѣ най-напрѣдъ избраниятъ народъ е влѣзълъ въ кривия пѣтъ на национално развитие.

„Тѣзи идеи обясняватъ защо Кишиневската община не иска по никой начинъ да се присѣдиши съ една отъ сѣществующитѣ Евангелски черкви. Тѣхната цѣль е да оздравятъ припознаването на Християнството като истинското и законно развитие на Ветхото Завѣтното Иудейство, и като единичното сръдство за оздравяване националното благоденствие на Евреитѣ. Заради това тѣ още пазатъ седмия день (Сѣботата); практикуватъ обрѣзанието, тържествуватъ Пасхалния празникъ въ паметъ на избавлението си отъ Египетъ — защото всичкитѣ тѣзи национални характеристики ги отличаватъ отъ Германци, отъ Англичани, и отъ други народи, които сѣ отдѣлни единъ отъ други. и всѣки съ своитѣ особености“.

Рабиновичъ е посѣщавалъ нѣколко пѣти Германия и Англия. Той е билъ кръстенъ въ Берлинъ въ 1887 г. отъ Американеца професоръ Мийдъ. Богъ да въздигне достоенъ неговъ преемникъ, който да продължава доброто дѣло що е той съ Божията помощъ почналъ между Евреитѣ въ Русия.

По Конференцията за Мира. —

Като говори за извършената отъ Конференцията на Мира работа редакторътъ на Английското списание Review of Reviews казва: — „Извънредниятъ начинъ, по който е била водена Конференцията за Мира, по единъ пѣтъ, който не е знаела, за да развие едно Международно Третейско Сѣдилище. е много спомогналъ за утвърдението вѣрата на сѣмпителитѣ въ дѣйствителността на „силното течение вънъ отъ насъ, което клони къмъ правдата“. Когато се събраха делегатитѣ въ Хага на 6/18 Май малцина отъ тѣхъ. може би ни единъ отъ тѣхъ, не е вѣрвалъ въ сполуката на дѣлото, за което бѣше повиканъ. Тѣ даже явно казваха, че не вѣрваха, че ще излѣзе нѣщо отъ Конференцията. Но слѣдъ шестъ седмици тѣ виждатъ, даже и най скептическитѣ, че велики нѣща се вършатъ отъ Конференцията, за които и тѣ се радватъ. По-доброто урѣждане законитѣ за войната е дѣло, за което би имала право да се гордѣе каква да е Конференция, и твърдѣ радостно е това дѣто, най-послѣ — слѣдъ тридесетъ години — благодотворнитѣ правила на Женевската Конвенция се простиратъ и на морскитѣ войни. Но тѣзи промишления за управяване войната, или за намаляване страданията отъ войната сѣ нищожни въ сравнение съ зетитѣ мѣрки за намаляване опасността отъ избухването на война, и за промишляването една система международно право. Ако прѣди дванайсетъ мѣсеца бѣше прѣдказалъ нѣкои си, че прѣдставителитѣ на всичкитѣ Правительства щѣли да се занимаватъ два мѣсеца по изработването закона за всемирното установение на единъ международенъ третейски сѣдъ, то той щѣше да бѣде усмѣянъ като най-празенъ сѣновидецъ. Но тъкмо това странно нѣщо е станало прѣдъ очитѣ ни.“